

ขยะ วัสดุ และความทรงจำ: ศิลปะดินเผาร่วมสมัย
กับร่องรอยของมนุษย์

Waste, Materials, and Memories:
Contemporary Terracotta Art and the Traces of Humanity

พศุทธิ์ วรรณรัตนสูตร / Pasutt Kanrattanasutra¹

Received: Feb. 11, 2025 Revised: May 2, 2025 Accepted: Jun. 30, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ขยะ วัสดุ และความทรงจำ: ศิลปะดินเผาร่วมสมัย กับร่องรอยของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำขยะและวัสดุเหลือใช้ มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะดินเผาร่วมสมัย สะท้อนแนวคิดด้านความยั่งยืน และสิ่งแวดล้อม เพื่อวิเคราะห์บทบาทของศิลปะดินเผาร่วมสมัยในการบันทึก ความทรงจำ และสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมที่ยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดินเผา ความยั่งยืน และอารยธรรม รวมถึงศึกษาผลงานของ ศิลปินที่เกี่ยวข้อง เช่น Bettina Willner-Browne ผู้นำวัสดุรีไซเคิลมาใช้ในการงาน ศิลปะเซรามิก ขั้นตอนสำคัญของการวิจัยคือการทดลองสร้างสรรค์ผลงาน ประติมากรรมนูนต่ำ (Bas-Relief) จากดินเผาโดยใช้เทคนิคการกดทับวัสดุ เหลือใช้ในชีวิตประจำวันลงบนดินก่อนนำไปเผา เพื่อให้เกิดร่องรอยและพื้นผิว ที่สะท้อนแนวคิดด้านอารยธรรม และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

¹สาขาจิตรกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Program in Painting, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

ผลการวิจัยนำเสนอผ่านผลงานชุด Trace รวม 5 ชิ้น ที่มีลักษณะแตกต่างกัน Trace 1 และ 2 ใช้วัสดุขนาดเล็กกระจายบนดินเผาที่ติดตั้งบนไม้อัด สื่อถึงชยะชิ้นเล็กที่ถูกกละเลย Trace 3 ผสมผสานดินเผากับโลหะที่เป็นสนิม เน้นแนวคิดการรีไซเคิล Trace 4 มีลวดลายซับซ้อนหนาแน่น สะท้อนการสะสมของชยะในเมือง และ Trace 5 แตกแยกเป็นสองส่วนแสดงถึงการเสื่อมสลายตามกาลเวลา การวิเคราะห์พบว่า วัสดุเหลือใช้ในชีวิตประจำวันสามารถสร้างลวดลายที่มีเอกลักษณ์บนพื้นผิวดินเผา เกิดเป็นงานศิลปะที่มีนัยยะความหมาย ผลงานไม่เพียงมีคุณค่าทางสุนทรียภาพ แต่เป็นการบันทึกร่องรอยของวัตถุที่มนุษย์ใช้ และทิ้งไป ทำให้เห็นภาพของพฤติกรรมการบริโภคและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าศิลปะดินเผาร่วมสมัยสามารถเป็นเครื่องมือสื่อสารประเด็นสิ่งแวดล้อม กระตุ้นการตระหนักรู้ถึงปัญหาการบริโภคเกินจำเป็น และสร้างคุณค่าใหม่ให้กับวัสดุเหลือใช้ ผลงานยังมีศักยภาพในการบันทึกความทรงจำของสังคมปัจจุบันในรูปแบบที่คงทน เพื่อเป็นหลักฐานของอารยธรรมในอนาคต เช่นเดียวกับที่ศิลปะดินเผาเคยทำหน้าที่บันทึกร่องรอยของมนุษย์ในอารยธรรมโบราณ

คำสำคัญ : ศิลปะดินเผาร่วมสมัย วัสดุเหลือใช้ ความยั่งยืน ร่องรอยอารยธรรม

Abstract

The research article titled Waste, Materials, and Memories: Contemporary Terracotta Art and the Traces of Humanity aimed to explore the integration of waste and discarded materials in contemporary terracotta art to reflect the concepts of sustainability and environmental awareness and to analyze the role of contemporary terracotta art in documenting memories and reflecting the evolution of sustainable civilizations.

The research methodology comprised studying relevant literature and research related to ceramic art, sustainability, and

civilization, as well as examining the work of artists such as Bettina Willner-Browne, who incorporates recycled materials in ceramic art. A key research component involved creating bas-relief sculptures from terracotta using the technique of pressing everyday discarded materials into clay before firing, creating textures and surfaces that reflect civilizational concepts and environmental impact.

The research findings are presented through a series of five Trace artworks with distinct characteristics. Traces 1 and 2 use small, scattered materials on terracotta mounted on plywood, representing small, neglected waste. Trace 3 combines terracotta with rusted metal, emphasizing recycling concepts. Trace 4 features complex, dense patterns, reflecting the accumulation of urban waste. Finally, Trace 5 splits into two parts, depicting deterioration over time. Analysis reveals that everyday discarded materials can create distinctive patterns on terracotta surfaces, resulting in meaningful artistic expressions. These works not only possess aesthetic value but also record traces of objects humans use and discard, providing a tangible representation of consumption behaviors and environmental impacts. This research demonstrates that contemporary terracotta art can effectively communicate environmental issues, raise awareness about overconsumption, and create new value from discarded materials. The works also have potential to document memories of present society in a durable form, serving as evidence of our civilization for the future, similar to how

ceramic art has historically recorded human traces in ancient civilizations.

Keywords : Contemporary terracotta art, Waste materials, Sustainability, Civilization traces

บทนำ

ศิลปะดินเผาเป็นหนึ่งในรูปแบบศิลปะที่เก่าแก่ที่สุดของมนุษยชาติ ทำหน้าที่เป็นพยานแห่งกาลเวลา บันทึกเรื่องราว วัฒนธรรม และร่องรอยของอารยธรรมในแต่ละยุคสมัย (Hossain and Roy, 2020, p.6) ในบริบทของโลกปัจจุบันที่เผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ศิลปะดินเผาได้ถูกนำมาปรับใช้ในแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความยั่งยืน ศิลปินร่วมสมัยเริ่มให้ความสนใจในการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้จากการอุปโภคบริโภคมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงปัญหาการบริโภคเกินจำเป็น (Gao, Simatrang and Joenurairatana, 2023, p.10)

ขยะที่เกิดขึ้นจากการอุปโภคบริโภค เช่น เศษพลาสติก แก้ว โลหะ และวัสดุเหลือใช้ประเภทอื่น ๆ ไม่เพียงแต่เป็นภาระต่อสิ่งแวดล้อม แต่สามารถนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบทางศิลปะที่สร้างสรรค์คุณค่าใหม่ งานวิจัยของ Binns (2011, p.7) พบว่าการหลอมรวมขยะดินเผาและเศษแก้วสามารถพัฒนาเป็นวัสดุศิลปะใหม่ที่มีศักยภาพในการออกแบบและสถาปัตยกรรม ในขณะที่ Hossain and Roy (2020, p.6) ระบุว่า การนำของเสียจากอุตสาหกรรม เช่น แก้วลอยและเศษดินเผา มาใช้ในกระบวนการผลิตวัสดุดินเผา สามารถลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ศิลปินดินเผาร่วมสมัยได้นำขยะหรือวัสดุเหลือใช้จากการอุปโภคบริโภคมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างลวดลาย ร่องรอย และพื้นผิวบนงานดินเผา ทำให้เกิดขึ้นของความหมายที่สะท้อนทั้งอารยธรรมของมนุษย์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์ต่อโลก (Xu, Tan and Lin, p.8)

งานวิจัยของ Gao, Simatrang and Joenurairatana (2023, p.10) ซึ่งให้เห็นถึงแนวโน้มของการพัฒนาวัสดุเซรามิกที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ เพื่อลดของเสียจากอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาและสนับสนุนแนวคิดอารยธรรมที่ยั่งยืน

วิจัยนี้มุ่งเน้นการสำรวจบทบาทของขยะหรือวัสดุเหลือใช้ในศิลปะดินเผาพร้อมสมัย เพื่อวิเคราะห์ถึงกระบวนการสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงแนวคิดด้านความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังพิจารณาศักยภาพของศิลปะดินเผาในการบันทึกและถ่ายทอดเรื่องราวของอารยธรรมที่ยั่งยืน โดยใช้แนวทางการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการทดลองสร้างสรรค์งานศิลปะจากขยะหรือวัสดุเหลือใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของศิลปะดินเผาในฐานะสื่อกลางที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการนำขยะ และวัสดุเหลือใช้มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะดินเผาพร้อมสมัย สะท้อนแนวคิดด้านความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของศิลปะดินเผาพร้อมสมัยในการบันทึกความทรงจำ และสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมที่ยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผสมผสานการศึกษาบทบาทแนวคิด การทดลองทางศิลปะ การเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ผลที่ได้จากการทดลอง เพื่อสำรวจการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ในศิลปะดินเผาพร้อมสมัย

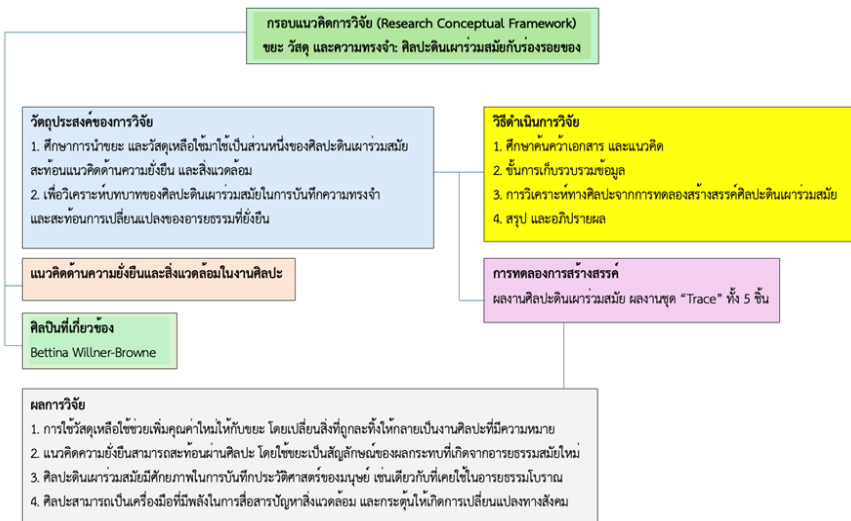
1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและทฤษฎีต่าง ๆ ศึกษางานวิจัย บทความ และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดินเผา ความยั่งยืน และการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ในงานศิลปะ
2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขยะและวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำมาใช้ในศิลปะดินเผา รวมถึงศึกษาตัวอย่างของศิลปินที่เคยใช้วัสดุเหล่านี้ในงานศิลปะ โดยการเก็บข้อมูลมาจากแหล่งต่าง ๆ

3. การวิเคราะห์ทางศิลปะจากการทดลองสร้างสรรค์ศิลปะดินเผา ร่วมสมัยที่สามารถสะท้อนผ่านผลงาน บทบาทของการใช้วัสดุเหลือใช้ รวมถึง ประเด็นแนวคิดด้านความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม การบันทึกความทรงจำและ การสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมที่ยั่งยืน

4. สรุปและอภิปรายผล ข้อค้นพบเกี่ยวกับการใช้ชยะ วัสดุเหลือใช้ ในศิลปะดินเผาร่วมสมัย ในฐานะการบันทึกความทรงจำและสะท้อนอารยธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ชยะ วัสดุ และความทรงจำ: ศิลปะดินเผาร่วมสมัยกับร่องรอยของมนุษย์ มุ่งศึกษาการนำชยะและวัสดุเหลือใช้มาเป็นส่วนหนึ่งของงานศิลปะดินเผา ร่วมสมัย เพื่อสะท้อนแนวคิดด้านความยั่งยืน และสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิเคราะห์บทบาท ของศิลปะดินเผาในการบันทึกความทรงจำ สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรม ที่ยั่งยืน โดยใช้เทคนิคการกดทับวัสดุเหลือใช้ลงบนดินก่อนเผา สร้างร่องรอย สัญลักษณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Conceptual Framework)
(ที่มา : พศุทธิ์ กรรณรัตน์สูตร, 2567)

แนวคิด และศิลปินที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดด้านความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมในงานศิลปะ

ศึกษาแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ศิลปะมีบทบาทในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Hossain and Roy, 2020, p.17) ศิลปินหลายคนได้นำวัสดุเหลือใช้หรือขยะกลับมาใช้ใหม่ในกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการลดขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ การนำแนวคิดความยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในศิลปะยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคม (Xu, Tan and Lin, 2024, p.15)

การสร้างสรรค์ศิลปะดินเผาโดยใช้วัสดุเหลือใช้เป็นหนึ่งในวิธีการที่ช่วยลดของเสียและส่งเสริมแนวคิดด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน วัสดุเช่น เศษแก้ว เศษโลหะ และเศษพลาสติก สามารถนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของศิลปะดินเผาเพื่อสร้างพื้นผิวที่เป็นเอกลักษณ์และสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการรีไซเคิล (Binns, 2011, p.14) การใช้เทคนิคเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดการใช้ทรัพยากรใหม่ แต่ยังเป็น การสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีความหมายทางสิ่งแวดล้อมและสื่อสารถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Hossain and Roy, 2020, p.17)

ศิลปินที่เกี่ยวข้อง

Bettina Willner-Browne เป็นศิลปินร่วมสมัยที่มุ่งเน้นการใช้วัสดุรีไซเคิลในงานศิลปะดินเผา Bettina สำรวจการเชื่อมโยงระหว่างวัสดุเหลือใช้กับแนวคิดด้านความยั่งยืน โดยมักใช้เศษวัสดุจากอุตสาหกรรมและของเหลือใช้จากธรรมชาติเพื่อสร้างพื้นผิวและโครงสร้างของผลงาน (Gao, Simatrang and Joenurairatana, 2023, p.19) Bettina เชื่อว่าความทรงจำคือสิ่งอ้างอิงที่ต่อเนื่องเชื่อมโยง ตั้งแต่สิ่งของและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันไปจนถึงความคิดในจิตใต้สำนึกที่ไม่ได้รับการประมวลผล การนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ใน

งานศิลปะสามารถสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมและแนวคิดด้านความยั่งยืนได้ (Xu, Tan and Lin, 2024, p.22)

ผลงานของ Bettina แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับดินเผาในบริบทของวัฒนธรรมร่วมสมัย Bettina มีส่วนร่วมในนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคนิคเฉพาะในการผสมเศษเซรามิก และวัสดุเหลือใช้ลงในเนื้อดินเพื่อลดการใช้ทรัพยากรใหม่ ผลงานของ Bettina ได้รับการยอมรับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของการบูรณาการศิลปะเข้ากับแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ และเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการศึกษานี้ (Xu, Tan and Lin, 2024, p.22)

ภาพที่ 2 ผลงาน Magmatic โดย Bettina Willner-Browne
ภาพถ่ายโดย Cairo Willner- Browne
(ที่มา : Wilson, 2020)

ผลการวิจัย

การสร้างสรรคผลงานศิลปะดินเผาร่วมสมัย (Contemporary Terracotta) ลักษณะประติมากรรมนูนต่ำ (Bas-Relief Sculpture) ชื่อผลงาน “Trace” ทั้ง 5 ชิ้น เกิดจากการวิเคราะห์ผลจากการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับขยะ และวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำมาใช้ในศิลปะดินเผา แนวคิด และศิลปินที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการทดลองสร้างสรรค์จากการใช้ขยะในครัวเรือน เศษวัสดุ

เหลือใช้ ไม่ว่าจะเป็นจากอุตสาหกรรม และอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการใช้วัสดุเหลือใช้ในแง่ของความงาม และแนวคิดทางศิลปะ การทดลองและข้อค้นพบเกี่ยวกับการใช้ขยะวัสดุเหลือใช้ในศิลปะดินเผาร่วมสมัยในฐานะการบันทึกความทรงจำและสะท้อนอารยธรรม

ภาพที่ 3 ผลงาน Trace 1

ประติมากรรมนูนต่ำ เทคนิค ศิลปะดินเผาร่วมสมัยบนไม้อัด

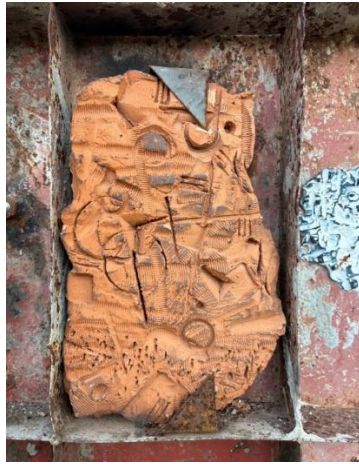
(ที่มา : พศุตม์ กรรณรัตน์สุตร, 2567)

ภาพที่ 4 ผลงาน Trace 2

ประติมากรรมนูนต่ำ เทคนิค ศิลปะดินเผาร่วมสมัยบนไม้อัด

(ที่มา : พศุตม์ กรรณรัตน์สุตร, 2567)

ภาพที่ 5 ผลงาน Trace 3

ประติมากรรมนูนต่ำ เทคนิค ศิลปะดินเผาร่วมสมัย โลหะเหลือใช้
(ที่มา : พศุตม์ กรรณรัตน์สูตร, 2567)

ภาพที่ 6 ผลงาน Trace 4

ประติมากรรมนูนต่ำ เทคนิค ศิลปะดินเผาร่วมสมัยบนไม้สัก
(ที่มา : พศุตม์ กรรณรัตน์สูตร, 2567)

ภาพที่ 7 ผลงาน Trace 5

ประติมากรรมนูนต่ำ เทคนิค ศิลปะดินเผาร่วมสมัยบนไม้สัก

(ที่มา : พศุตม์ กรรณรัตน์สุตร, 2567)

การวิเคราะห์ผลงานศิลปะดินเผาร่วมสมัย (Contemporary Terracotta) ลักษณะประติมากรรมนูนต่ำ (Bas-Relief Sculpture) ชื่อผลงาน “Trace” ทั้ง 5 ชิ้น

แนวคิดและบริบทของผลงาน

ผลงานศิลปะชุด “Trace” สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเรื่อง ขยะ วัสดุ และความทรงจำ ผ่านการใช้ดินเผาเป็นสื่อกลางในการบันทึกร่องรอยของมนุษย์ ผลงานนี้มีความเชื่อมโยงกับประเด็นของ การบริโภค การใช้ทรัพยากรและผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ ต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะที่เกิดจากชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการกดทับวัสดุเหลือใช้จากการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันลงบนดินเพื่อสร้างลวดลายก่อนทำขั้นตอนการเผาชิ้นงาน และแสดงถึงความทรงจำที่ถูกทิ้งไว้โดยมนุษย์

เทคนิคและวัสดุที่ใช้

วัสดุหลัก: ดินเผา (Terracotta) เป็นวัสดุที่มีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมโบราณ และการบันทึกเรื่องราวในอดีต เช่น แผ่นจารึกโบราณของอารยธรรมสุเมเรียนหรืออียิปต์

เทคนิค: ประติมากรรมนูนต่ำ (Bas-Relief) โดยใช้การกดทับ (Impression) หรือแสดกนพื้นผิวของวัสดุต่าง ๆ ลงบนดิน เพื่อสร้างพื้นผิวที่มีรายละเอียดของวัตถุ หรือขยะก่อนนำไปเผาให้แข็งตัว

พื้นผิวและรายละเอียด: ร่องรอยของ วัตถุที่คล้ายเศษขยะ เครื่องมือ หรือวัสดุจากชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจหมายถึง สิ่งของที่ถูกรื้อใช้และละทิ้งไป แสดงถึง พฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์

ความแตกต่างของผลงานทั้ง 5 ชิ้น ผลงานแต่ละชิ้นจะอยู่ภายใต้แนวคิด เดียวกัน แต่ก็มีรายละเอียดและองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ดังนี้

วิเคราะห์ผลงานชื่อ Trace 1 และ ผลงานชื่อ Trace 2

ผลงานชื่อ Trace 1 และ ผลงานชื่อ Trace 2 เป็นแผ่นดินเผาที่มีร่องรอย ของวัตถุที่ค่อนข้างเรียบง่าย มีพื้นที่ว่างมากกว่า องค์ประกอบดูคล้ายเศษวัสดุ ชิ้นเล็ก ๆ ที่กระจัดกระจาย สื่อถึงแนวคิดของ “ขยะ” ที่อาจเป็นชิ้นส่วนเล็ก ๆ จากสิ่งของที่ถูกรื้อทิ้งแล้ว องค์ประกอบมีการจัดวางที่ดูเป็นธรรมชาติ ไม่เป็นระบบ ชัดเจน

วิเคราะห์ผลงานชื่อ Trace 3

ผลงานชื่อ Trace 3 เป็นศิลปะดินเผาติดตั้งประกอบกับวัสดุโลหะที่มี พื้นผิวเป็นสนิม เป็นการนำวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุจากอุตสาหกรรมมาประยุกต์ใช้ ในงานศิลปะ การเลือกใช้วัสดุเหลือใช้นี้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการรีไซเคิล และการให้คุณค่าใหม่กับวัตถุที่ถูกรื้อทิ้งไป ความทรงจำที่ฝังอยู่ในพื้นผิวของศิลปะ ดินเผาที่มีร่องรอยลึกตื้นที่ซับซ้อน เกิดจากการกดทับวัตถุในชีวิตประจำวัน เช่น เศษเครื่องมือ วัสดุอุตสาหกรรม หรือแม้แต่ชิ้นส่วนของวัตถุที่เกี่ยวข้อง กับแรงงานมนุษย์ ร่องรอยเหล่านี้สามารถสื่อตีความว่าเป็นหลักฐานของกิจกรรม มนุษย์และการมีอยู่ของอดีต

วิเคราะห์ผลงานชื่อ Trace 4 และ ผลงานชื่อ Trace 5

ผลงานชื่อ Trace 4 เน้นย้ำประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบของการบริโภค การใช้ทรัพยากร และขยะที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งทิ้งร่องรอยให้กับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ผลงานมีรายละเอียดที่ซับซ้อนมากขึ้น มีการจัดองค์ประกอบที่

แน่นหนา และพื้นผิวที่มีร่องรอยมากขึ้น สืบถึงความหนาแน่นของขยะในพื้นที่เมืองที่สะสมและทับถมกันมากขึ้น

ผลงานชื่อ Trace 5 จุดเด่นของภาพนี้คือการที่ชิ้นงานดินเผาถูกแยกออกเป็นสองส่วน ซึ่งสื่อถึงการเสื่อมสลาย การแยกจาก หรือความไม่สมบูรณ์ที่เกิดจากกาลเวลา สะท้อนถึงขยะและสิ่งของที่ถูกรังไว้โดยมนุษย์ นอกจากนี้พื้นผิวของดินเผายังมีร่องรอยจากสิ่งของต่าง ๆ ที่ถูกกดลงไป ทำให้เกิดลวดลายที่แสดงถึงร่องรอยของวัตถุที่ครั้งหนึ่งเคยมีอยู่

การจัดวางร่องรอยเป็นระเบียบมากกว่า Trace 1 และ ผลงานชื่อ Trace 2 แสดงถึงการจัดการขยะหรือการบันทึกข้อมูลของมนุษย์ที่มีโครงสร้างมากขึ้น ผลงานชื่อ Trace 4 และ ผลงานชื่อ Trace 5 สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับขยะ วัสดุ และความทรงจำผ่านดินเผา ลักษณะของชิ้นงานแสดงให้เห็นถึงร่องรอยที่เกิดจากการกดทับวัสดุที่ถูกใช้งานในชีวิตประจำวันลงบนพื้นผิวดินก่อนผ่านกระบวนการเผา

ความหมายและการเชื่อมโยงกับแนวคิด “ขยะ วัสดุ และความทรงจำ”

ขยะ ร่องรอยของวัตถุที่กดลงบนดินเผาอาจเป็นตัวแทนของขยะจากชีวิตประจำวันที่แม้จะถูกทิ้งไปแต่ก็ยังคงทิ้งร่องรอยไว้อย่างถาวร

วัสดุ การใช้ดินเผาเป็นสื่อในการบันทึกความเปลี่ยนแปลงของวัสดุในสังคมปัจจุบัน เช่น การบริโภควัตถุที่ถูกผลิตและละทิ้งอย่างรวดเร็ว

ความทรงจำ ดินเผาเป็นวัสดุที่ถูกใช้ในการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มานับพันปี ผลงานชุดนี้เป็นการตั้งคำถามว่า ขยะหรือวัสดุเหลือใช้ของยุคปัจจุบันจะกลายเป็นร่องรอยของอารยธรรมในอนาคตได้หรือไม่

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการวิเคราะห์ทัศนธาตุ และการใช้วัสดุของผลงานศิลปะ ดินเผาร่วมสมัย (Contemporary Terracotta) ลักษณะประติมากรรม นูนต่ำ (Bas-Relief Sculpture) ชื่อผลงาน “Trace” ทั้ง 5 ชิ้น

รายละเอียด	Trace 1	Trace 2	Trace 3	Trace 4	Trace 5
แนวคิด	สื่อถึงชยะ ชิ้นเล็ก ๆ ที่ถูกทิ้งและ กระจัดกระจาย	คล้าย Trace 1 แต่มีการจัดวาง ที่แตกต่างกัน	การใช้วัสดุ เหลือใช้จาก อุตสาหกรรม สะท้อนถึง การรีไซเคิล	เน้นผลกระทบ ของชยะและ ทรัพยากรที่ ถูกใช้จนสะสม หนาแน่น	สื่อถึงความ เสื่อมสลายและ การแยกออก ของวัตถุเมื่อ เวลาผ่านไป
เทคนิค	ผลงาน ดินเผาร่วมสมัย ประติมากรรม นูนต่ำ (Bas-Relief) โดยใช้ การกดทับจาก วัสดุเหลือใช้ จากการ อุปโภคบริโภค	ผลงาน ดินเผาร่วมสมัย ประติมากรรม นูนต่ำ (Bas-Relief) โดยใช้ การกดทับจาก วัสดุเหลือใช้ จากการ อุปโภคบริโภค	ผลงาน ดินเผาร่วมสมัย ประติมากรรม นูนต่ำ (Bas-Relief) ประกอบวัสดุ เหลือใช้ ประเภทโลหะ	ผลงาน ดินเผาร่วมสมัย ประติมากรรม นูนต่ำ (Bas-Relief) ผลงานมี รายละเอียด ซับซ้อนมากขึ้น	ผลงาน ดินเผาร่วมสมัย ประติมากรรม นูนต่ำ (Bas-Relief) ผลงาน แยกออกเป็น สองส่วน
วัสดุ	ดินเผา (Terracotta) บนแผ่นไม้อัด	ดินเผา (Terracotta) บนแผ่นไม้อัด	ดินเผา (Terracotta) ประกอบ วัสดุเหลือใช้ ประเภทโลหะ ที่เป็นสนิม	ดินเผา (Terracotta) ติดตั้งใน กรอบไม้สัก	ดินเผา (Terracotta) ติดตั้งใน กรอบไม้สัก
พื้นผิวและ องค์ประกอบ	มีร่องรอย จากวัตถุ ขนาดเล็ก พื้นที่ว่างมาก	มีร่องรอยจาก วัตถุขนาดเล็ก กระจัดกระจาย อย่างเป็น ธรรมชาติ	ร่องรอยลึก ต้นที่ซับซ้อน มีเศษวัสดุ อุตสาหกรรม	มีร่องรอยแน่น หนามากขึ้น สะท้อนถึง ความหนาแน่น ของชยะ	ลวดลาย จากวัตถุ การแตก แสดงถึง การเสื่อมสลาย

(ที่มา : พศุตม์ กรรณรัตน์สุตร, 2567)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลงาน Trace 1-5 ประเด็นแนวคิดด้านความยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมรวมถึงการบันทึกความทรงจำและการสะท้อน การเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมที่ยั่งยืน

รายละเอียด	Trace 1	Trace 2	Trace 3	Trace 4	Trace 5
แนวคิดด้านความยั่งยืน และสิ่งแวดล้อม	สะท้อนถึงขยะชิ้นเล็ก ๆ ที่ถูกละเลยแต่ยังคงทิ้งร่องรอยไว้อย่างถาวร	แสดงให้เห็นถึงการการจัดกระจายของขยะในสังคมปัจจุบัน	การใช้วัสดุรีไซเคิลและของเหลือใช้แสดงถึงการให้คุณค่าใหม่แก่สิ่งที่ถูกทิ้ง	แสดงถึงปริมาณขยะที่สะสมเพิ่มขึ้นในพื้นที่เมืองส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	การแยกออกของชิ้นงานสะท้อนถึงการเสื่อมสลายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรตามกาลเวลา
การบันทึกความทรงจำ	วัตถุที่ถูกกดทับลงบนดินเป็นหลักฐานของการบริโภคและการใช้ทรัพยากรในอดีต	ร่องรอยที่เหลืออยู่ช่วยบันทึกพฤติกรรมของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม	การใช้โลหะเก่าเป็นการอนุรักษ์ร่องรอยของวัตถุที่ถูกใช้ในอุตสาหกรรม	ลวดลายซับซ้อนมากขึ้นบ่งบอกถึงการสะสมของขยะและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม	แสดงถึงการบันทึกการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัตถุที่สลายตัวไปตามกาลเวลา
การสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมที่ยั่งยืน	แสดงให้เห็นถึงการบริโภคในสังคมยุคใหม่ที่มักละเลยขยะชิ้นเล็ก ๆ	บ่งบอกถึงลักษณะของขยะและการใช้ทรัพยากรที่ไม่มีโครงสร้างแน่นอน	สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมและผลกระทบของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม	สื่อถึงปัญหาการบริโภคที่เพิ่มขึ้นและความหนาแน่นของขยะในเมือง	แสดงถึงความเสื่อมสลายของสิ่งแวดล้อมและการตั้งคำถามเกี่ยวกับความยั่งยืนของอารยธรรมในอนาคต

(ที่มา : พศุตม์ กรรณรัตน์สูตร, 2567)

สรุปและอภิปรายผล

ขยะ วัสดุ และความทรงจำ: ศิลปะดินเผาร่วมสมัยกับร่องรอยของมนุษย์ เป็นการนำขยะและวัสดุเหลือใช้เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะดินเผาร่วมสมัย เพื่อสะท้อนแนวคิดด้านความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบันทึกความทรงจำของอารยธรรม การศึกษาประกอบด้วยการวิเคราะห์แนวคิดทางศิลปะ การทดลองสร้างสรรค์ผลงาน และการตรวจสอบบทบาทของวัสดุเหลือใช้ในการสร้างลวดลายและพื้นผิวบนดินเผา ผลการวิจัยพบว่า วัสดุเหลือใช้ในการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน เช่น เศษพลาสติก เศษแก้ว และโลหะ ฯลฯ สามารถใช้เป็นเครื่องมือสร้างลวดลายที่มีเอกลักษณ์ และช่วยกระตุ้นการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ผลงานที่สร้างขึ้นในชื่อ “Trace” ทั้ง 5 ชิ้น นำเสนอร่องรอยของขยะในฐานะเครื่องมือบันทึกความเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมผ่านสื่อศิลปะดินเผาร่วมสมัย

ผลงานศิลปะจากขยะ และวัสดุเหลือใช้ในศิลปะดินเผาร่วมสมัย เป็นมากกว่าการสร้างสรรคงานศิลปะ แต่เป็นกระบวนการบันทึกความทรงจำสะท้อนอารยธรรม ตั้งคำถามเกี่ยวกับอนาคตของสังคม การใช้ขยะเป็นเครื่องมือในศิลปะช่วยให้เกิดบทสนทนาเกี่ยวกับ คุณค่า การบริโภค ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดนัยยะทางความงามที่ซ่อนอยู่ในสิ่งที่ถูกมองว่าไร้ค่า

จากการวิจัยพบว่า การใช้ขยะและวัสดุเหลือใช้ในงานศิลปะดินเผา ร่วมสมัยสามารถสื่อความหมายเกี่ยวกับอารยธรรม และผลกระทบของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านกระบวนการกตทับวัสดุลงบนพื้นผิวดินเผา เพื่อสร้างร่องรอยที่เป็นตัวแทนของพฤติกรรม การบริโภค ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ

1. การใช้วัสดุเหลือใช้ช่วยเพิ่มคุณค่าใหม่ให้กับขยะ โดยเปลี่ยนสิ่งที่ถูกละทิ้งให้กลายเป็นงานศิลปะที่มีความหมาย
2. แนวคิดความยั่งยืนสามารถสะท้อนผ่านศิลปะ โดยใช้ขยะเป็นสัญลักษณ์ของผลกระทบที่เกิดจากอารยธรรมสมัยใหม่

3. ศิลปะดินเผาร่วมสมัยมีศักยภาพในการบันทึกประวัติศาสตร์ของมนุษย์เช่นเดียวกับที่เคยใช้ในอารยธรรมโบราณ

งานวิจัยเรื่อง ขยะ วัสดุ และความทรงจำ: ศิลปะดินเผาร่วมสมัยกับร่องรอยของมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าศิลปะสามารถเป็นเครื่องมือที่มีพลังในการสื่อสารปัญหาสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หากนำไปพัฒนาต่อยอด อาจช่วยให้เกิดแนวทางใหม่ในการนำวัสดุเหลือใช้สร้างร่องรอยที่บ่งบอกถึงการมีอยู่ของมนุษย์ในอดีต การใช้ดินเผาผสมกับวัสดุเหลือใช้ช่วยเปิดพื้นที่ให้เกิดการตีความเชิงศิลปะที่เกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม อุตสาหกรรม และธรรมชาติของมนุษย์ในบริบทของศิลปะร่วมสมัยสร้างสรรค์สังคมที่ยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทั้งด้านงบประมาณ สถานที่ และทรัพยากรต่าง ๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย สุดท้ายนี้ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลและความร่วมมือจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- พศุทธิ์ วรรณรัตน์สูตร. (2567). *กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Conceptual Framework)* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- _____. (2567). ผลงาน Trace 1 ประติมากรรมปูนต้ำ เทคนิค ศิลปะดินเผา ร่วมสมัยบนไม้อัด [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- _____. (2567). ผลงาน Trace 2 ประติมากรรมปูนต้ำ เทคนิค ศิลปะดินเผา ร่วมสมัยบนไม้อัด [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- _____. (2567). ผลงาน Trace 3 ประติมากรรมปูนต้ำ เทคนิค ศิลปะดินเผา ร่วมสมัย โลหะเหลือใช้ [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- _____. (2567). ผลงาน Trace 4 ประติมากรรมปูนต้ำ เทคนิค ศิลปะดินเผา ร่วมสมัยบนไม้สัก [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- _____. (2567). ผลงาน Trace 5 ประติมากรรมปูนต้ำ เทคนิค ศิลปะดินเผา ร่วมสมัยบนไม้สัก [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- _____. (2567). *เปรียบเทียบการวิเคราะห์ทัศนธาตุ และการใช้วัสดุ ของผลงานศิลปะดินเผาร่วมสมัย (Contemporary Terracotta) ลักษณะประติมากรรมปูนต้ำ (Bas-Relief Sculpture) ชื่อผลงาน “Trace” ทั้ง 5 ชิ้น* [ตาราง]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- _____. (2567). *เปรียบเทียบผลงาน Trace 1-5 ประเด็นแนวคิดด้าน ความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบันทึกความทรงจำและ*

การสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมที่ยั่งยืน [ตาราง].
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะศิลปกรรมศาสตร์.

Binns, T. (2011). *Ceramic and environmental sustainability*. Oxford University Press.

Gao, L., Simatrang, N., & Joenurairatana, K. (2023). Reusable ceramics and sustainable design. In R. Patel (Ed.), *Innovations in sustainable materials*. Springer.

Hossain, M., & Roy, P. (2020). Sustainable ceramic production: Recycling industrial waste. *Journal of Environmental Design*. 15(2), 120-135.

Wilson, E. K. (2020). *Magmatic by Bettina Willner-Browne, photographed by Cairo Willner-Browne* [Picture]. Retrieved Oct. 11, 2025 from <https://www.hunterandfolk.com/journaletterne-saint-cloche>

Xu, Y., Tan, C., & Lin, H. (2024). Contemporary ceramic art and environmental consciousness. *International Journal of Sustainable Art*. 19(1), 45.